

Poslanci ve třetím čtení schválili návrh státního rozpočtu na rok 2023

30.11.2022 - Tomáš Weiss | Ministerstvo financí ČR

Poslanecká sněmovna schválila 30. listopadu 2022 ve 3. čtení návrh státního rozpočtu na rok 2023. Návrh státního rozpočtu počítá s příjmy 1 928 mld. Kč a výdaji 2 223 mld. Kč.

Odhadovaný schodek státního rozpočtu by tak příští rok mohl dosáhnout 295 mld. Kč, tj. o 80 mld. Kč nižší než novelizovaný rozpočet na rok 2022. Ve střednědobém výhledu MF navrhuje schodek rozpočtu ve výši 280 mld. Kč pro rok 2024 a 260 mld. Kč v roce 2025.

Poslankyně a poslanci přijali ve 3. čtení několik pozměňovacích návrhů, shodli se například na navýšení kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, a to celkem o 1,1 mld. Kč. Prostředky budou alokovány z vládní rozpočtové rezervy zejména na platy asistentů pedagogů, ale také na obědy žáků v jídelnách.

„Rozpočtu na příští rok můžeme říkat protikrizový, válečný nebo solidární. Inflace bude i v příštím roce generovat další mimořádné výdaje v čele s vyššími důchody, sociálními dávkami a především zastropováním cen elektřiny a plynu. Vedle toho se rozpočet musí popasovat také s ryze válečnými výdaji, jako jsou dodatečné peníze na modernizaci naší armády či na diverzifikaci našeho energetického mixu a derusifikaci dodávek energií,“ vyjmenovává ministr financí Zbyněk Stanjura a dodává: „S inflací nám samozřejmě vznikají i nové příjmy, především zavedením dočasné daně z neočekávaných zisků, kterou v souladu s návrhem Evropské komise budeme financovat vládní pomoc s cenami energií. Protože ale růst mimořádných výdajů akceleruje v důsledku války rychleji než růst příjmů, schválili jsme rozpočet se schodkem na míle vzdáleným od představy, se kterou jsem na ministerstvo financí přicházel. Jednoznačně jsme ale deklarovali, že v současné energetické krizi dostane záchrana občanů, veřejného sektoru i firem dočasně přednost před fiskální disciplínou, ke které se hned po odeznění dozvuků války musíme bezpodmínečně vrátit.“

Srovnání státního rozpočtu 2023/2022 (v mld. Kč)

	Rozpočet 2022	Novela 2022	Rozpočet 2023	Rozpočet 2023/2022	Rozpočet 2023 / Novela 2022
Příjmy státního rozpočtu	1 613,2	1 678,3	1 928,0	314,7	249,7
Výdaje státního rozpočtu	1 893,2	2 053,3	2 223,0	329,7	169,7
Saldo státního rozpočtu	-280,0	-375,0	-295,0	-15,0	80,0

Hlavní změnou na výdajové straně je 100 mld. Kč odhadovaných na zastropování cen silové elektřiny na cca 6 Kč/kWh včetně DPH a cen plynu na cca 3 Kč/kWh včetně DPH pro maloodběratele. Na příjmové straně tuto položku kompenzuje mimořádný příjem 100 mld. Kč, který se skládá z windfall tax, tedy z mimořádného zdanění neočekávaných zisků velkých firem v energetickém a těžebním sektoru, petrolejářství a bankovníctví a z odvodu 100 % příjmů z prodeje elektřiny nad 180 EUR/MWh coby výsledku zastropování cen energií dle návrhu Evropské komise. Obě tyto položky se vzájemně ovlivňují a jsou tak pro účely rozpočtu uvedeny společně jako inkaso windfall tax. Všechny tyto mimořádné výdaje a příjmy jsou přitom velmi hrubými odhady zatíženými významnou měrou nejistoty, jak spolehlivě predikovat turbulentní vývoj spotových cen energií, který se zejména

prostřednictvím Evropskou komisí navrženého 100% odvodu nadlimitních příjmů výrobců energií z neplynových zdrojů propisuje nejen do výdajové, ale i příjmové strany státního rozpočtu. Případný růst či pokles cen na trhu proto bude ovlivňovat obě strany rozpočtu stejným směrem.

„Pokud jde o zavedení daně z neočekávaných zisků, ministerstvo financí zde pracuje s očekávanými příjmy realisticky odhadnutými na celkem 100 miliard korun, ke kterým v nejbližší době schválíme patřičnou legislativu. Takový postup samozřejmě není ideální, nicméně dnes bohužel nežijeme v normální době, spíše na hraně krizového stavu kvůli vysokým cenám energií v důsledku ekonomické války, kterou s námi Putinovo Rusko bez debat vede,“ říká Zbyněk Stanjura a dodává: „Rád bych pro kritiky windfall tax zdůraznil, že tuto daň poprvé zavedla už v 80. letech britská konzervativní vláda Margaret Thatcherové. Není tedy ani žádnou novinkou, ani levicovým či socialistickým inženýrstvím, ale legitimním dočasným a mimořádným nástrojem doporučovaným Evropskou komisí už v březnu tohoto roku.“

Na výdajové straně rozpočtu 2023 jsou dalšími hlavními změnami oproti rozpočtu 2022 zhruba o 141,4 mld. Kč vyšší výdaje pro kapitolu Ministerstva práce a sociálních věcí, která bude muset i v příštím roce zabezpečit zvýšené výdaje státu na rostoucí sociální dávky pro ohrožené skupiny obyvatel a především na nové valorizace důchodů, na něž v příštím roce půjde meziročně o 93,1 mld. Kč více. Z toho zhruba 19 mld. Kč navíc představuje výchovné, tedy od ledna 2023 nově vyplácený příspěvek ke starobnímu důchodu ve výši 500 Kč měsíčně pro ženy za každé vychované dítě. *„Průměrný starobní důchod letos díky opakovaným valorizacím penzí přesáhl hranici 18 tisíc korun a příští rok poroste zhruba na 19,5 tisíce. Průměrně si tak důchodce oproti roku 2021 polepší o téměř 4 tisíce korun měsíčně, což považuji lidsky za správné, neboť na tuto skupinu obyvatel dopadá zdražování velmi tvrdě,“* říká Zbyněk Stanjura.

Další klíčovou výdajovou položkou je 22,7 mld. Kč navíc pro Ministerstvo obrany na nezbytnou modernizaci Armády ČR a rozvoj obranných schopností v kontextu pokračující agrese Ruské federace na Ukrajině. Rezort obrany tak bude v příštím roce hospodařit s celkovou částkou rovných 111,8 mld. Kč a poměr jeho výdajů k HDP tak v roce 2023 vzroste na 1,5 % z letošních 1,3 % s ambicí vlády zajistit nejpozději v roce 2025 výdaje na obranu ve výši 2 % HDP a plnit tím členský závazek Severoatlantické alianci. Významným výdajem rozpočtu je dále 17 mld. Kč navíc do systému veřejného zdravotního pojištění formou zvýšených plateb za státní pojištěnce, čímž transfer ze státního rozpočtu vzroste z letošních 124,8 mld. Kč na 141,8 mld. Kč ročně.

Oproti původně navrženému rozpočtu 2023 bylo napříč kapitolami doplněno 23 mld. Kč na růst platů ve veřejném sektoru, z toho nejvíce 12 mld. Kč pro Ministerstvo školství zejména na platy pedagogických a nepedagogických pracovníků, 4,2 mld. Kč pro Ministerstvo vnitra zejména na platy příslušníků bezpečnostních složek a 2,3 mld. Kč pro Ministerstvo obrany zejména na platy vojáků. V rámci vládních jednání získá oproti původnímu návrhu rozpočtu prostředky navíc také Ministerstvo dopravy (+29 mld. Kč) zejména na investice do dopravní infrastruktury, Ministerstvo pro místní rozvoj (+5,5 mld. Kč) či Ministerstvo kultury (+4,1 mld. Kč).

V navrženém státním rozpočtu na příští rok dále bohužel rostou také náklady na obsluhu státního dluhu. Kvůli významnému nárůstu dluhu o 825,5 mld. Kč v minulých dvou letech musely být celkové výdaje kapitoly Státní dluh posíleny až na částku bezmála 70 mld. Kč. „Volební rok 2021 v podání hnutí ANO, ve kterém již většina evropských zemí šlápla na brzdu, se Česko zadlužovalo vůbec nejrychleji v celé Evropě, jak potvrdil i NKÚ. Důsledkem toho je dnes další prodražování obsluhy státního dluhu, která už příští rok dosáhne 70 miliard korun a v následujících dvou letech dokonce 85, resp. 100 miliard korun, což je rovné zdvojnásobení tohoto výdaje za pouhé tři roky. To jsou peníze, které mohly být například použity na investice nebo ke zvýšení životní úrovně našich občanů,“ říká Zbyněk Stanjura a dodává: *„Akcelerující výdaje na splátky úroků z našich starých dluhů jsou varovným signálem, proč musíme bezpodmínečně dostát našemu předvolebnímu slibu*

snížit schodek veřejných financí co nejdříve pod 3 % HDP.“ Deficit veřejných financí by měl přitom podle aktuální rozpočtové dokumentace MF dosáhnout v příštím roce výše 3,5 % HDP a v dalších letech klesat na 2,7 % HDP v roce 2024, respektive až na 2,4 % HDP v roce 2025.

Na příjmové straně rozpočtu 2023 jsou dalšími změnami oproti loňskému roku o 55,6 mld. Kč vyšší odhadované příjmy z DPH (celkem 381,8 mld. Kč) díky ekonomickému růstu a zvyšování spotřebitelských cen. O 135 mld. Kč pak příští rok očekáváme vyšší inkaso na dani z příjmů právnických osob, a to zejména díky zavedení zmíněné windfall tax (celkem 257,2 mld. Kč), a o 26,1 mld. Kč více na dani z příjmů fyzických osob (celkem 134,7 mld. Kč). Meziročně zhruba o 6 mld. Kč nižší inkaso očekáváme u spotřebních daní v důsledku prodloužení snížené daně z motorové nafty o 1,5 Kč na litr po celý rok 2023, což vyvolá odhadovaný negativní dopad do státního rozpočtu ve výši 9,6 mld. Kč.

<https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2022/poslanci-ve-tretim-cteni-schvalili-navrh-48874>